

Medium Onderwijssetting in het MBO

een houtskoolschets

Lies van Stralendorff, Esmeralda Ulrich, Loes van Schayk, Lenie van Boxsel, Tonnie Haeken

A large, abstract graphic at the bottom of the page consisting of several overlapping, semi-transparent geometric shapes in shades of blue and grey, creating a layered, architectural effect.

2014

Medium onderwijssetting in het MBO, een houtskoolschets

Inleiding

Door Siméa zijn landelijke kaders aangereikt waarin de onderwijsarrangement voor de leerlingen met een auditieve en/of communicatieve beperking zijn beschreven. De onderwijsarrangementen zijn voor deze doelgroepen beschreven in de leeftijdsgroepen tot 12 jaar en vanaf 12 jaar.¹ Aan de Simea werkgroep VO/MBO van de ambulante begeleiders is gevraagd om aanbevelingen te doen over de onderwijsarrangementen in het MBO en de mogelijkheden te verkennen om de ondersteuning meer of minder geclusterd aan te kunnen bieden.

De opdracht voor de werkgroep luidde:

“Neem de beschrijving van Siméa VO medium onderwijsarrangement met bijbehorende kwaliteitsindicatoren als uitgangspunt en doe aanbevelingen over de wijze waarop in het MBO een medium onderwijssetting gerealiseerd kan worden.”

Medium onderwijsarrangement en een medium onderwijssetting

Van belang is het onderscheid tussen een “medium onderwijsarrangement” en een “medium onderwijssetting”. Het medium onderwijsarrangement is het onderwijsarrangement dat de student toegekend krijgt op basis van zijn onderwijsbehoefte en geeft de zwaarte van de ondersteuning aan. De medium onderwijssetting is een organisatie vorm waarbij de deelnemers in een reguliere setting geclusterd ondersteuning ontvangen. De groep deelnemers kan differentiëren in leeftijd en grootte. Kenmerkend is dat de deelnemers voor een deel het reguliere curriculum volgen en voor een ander deel aangepaste lessen/ondersteuning krijgen. De mate waarin aangepaste lessen nodig zijn kan variëren.

In dit document worden mogelijkheden voor het inrichten van medium onderwijssettingen besproken. Het beeld wat geschetst wordt is zo open mogelijk gehouden. Om een dergelijke setting te kunnen realiseren zullen de MBO instelling en de instelling voor auditief en/of communicatief beperkte leerlingen hierover in gesprek moeten gaan over de inrichting en vormgeving. Dit document is bedoeld om handreikingen te geven over het inrichten van medium onderwijssettingen in het MBO en dient als inspiratiebron. Waarbij wordt opgemerkt dat er verschil is tussen deelnemers die de overstap naar het MBO maken vanuit het VSO en vanuit ambulante dienstverlening VO.

Dit document kan beschouwd worden als een houtskoolschets van medium onderwijssettingen in het MBO.

Ten behoeve van de instellingen voor auditief en communicatief beperkte leerlingen heeft de werkgroep VO/MBO een aantal voorbeelden uitgewerkt die als “toolkit” beschikbaar gesteld zijn aan de instelling.

¹ Zie voor een overzicht van de onderwijsarrangementen de website van Siméa: www.simea.nl

Medium onderwijssetting in het MBO, een houtskoolschets

Een medium onderwijssetting in het MBO

Een medium onderwijssetting in het MBO is een moeilijk gegeven. Numeriek is het aantal deelnemers met een auditieve en/of communicatieve beperking klein, er zijn veel verschillende MBO- opleidingen binnen één college en binnen de opleidingen zijn veel variaties: BBL of BOL, verschillende niveaus. Het komen tot een medium onderwijssetting zal ingewikkeld worden omdat het uitzonderlijk is om 8 tot 10 deelnemers in een groep te hebben. Er zijn slechts enkele voorbeelden bekend waarbij sprake is van één groep cluster 2² deelnemers in een opleiding in het MBO. Bekend zijn: Rotterdam de structuurklas op het Zadkine College en van oudsher de groep op het Koning Willem 1 College in Den Bosch.

Aantallen

Bij Siméa waren bij de diensten Ambulante Begeleiding, op teldatum 1 oktober 2014, 764 deelnemers bekend die in het MBO ondersteuning kregen vanuit de instellingen voor auditief en/of communicatief beperkte leerlingen.

Varianten van medium onderwijssetting

De samenstellers van dit document zien binnen het MBO twee vormen van medium onderwijssettingen als mogelijkheden:

A. Medium onderwijssetting: een speciale groep met een specifieke cluster 2 hulpvraag in het MBO.

Deze voorziening sluit aan op het beschreven Siméa medium onderwijsarrangement vanaf 12 jaar.

B. Medium onderwijssetting: op één locatie voor deelnemers met een specifieke cluster 2 hulpvraag die verschillende opleidingen volgen.

Deelnemers zitten op het MBO maar komen centraal les of trainingen volgen op bijv. een locatie van een cluster 2 instelling.

Ondanks het geringe aantal cluster 2 deelnemers en het feit dat deelnemers op verspreide locaties hun opleiding volgen, is het wel mogelijk om een medium onderwijssetting in het MBO te organiseren.

De medium onderwijssetting heeft, afhankelijk van de regionale situatie, een flexibel en adaptief karakter.

In het MBO zal het accent liggen op: het ondersteunen van de onderwijsbehoeften van de deelnemers voor het behalen van de referentieniveaus, het ondersteunen op stage- en/of werkervaringsplaatsen, het ondersteunen op sociaal en emotioneel gebied en op de ondersteuningsbehoefte van de MBO opleiding. Het MBO zelf geeft regelmatig aan behoefte te hebben aan één vaste cluster 2 medewerker op één college, die als vraagbaak kan dienen voor docenten, deelnemers en zorgcoördinatoren en die ingeschakeld kan worden bij verlengde intake.

² Het begrip "cluster 2" is een terminologie die tot 1 augustus 2014 hoorde bij het systeem van Leerlinggebonden Financiering. Gedoeld wordt op leerlingen met een indicatie omdat zij doof of slechthorend zijn en/of een taalontwikkelingsstoornis hebben. Ook wordt met "cluster 2" de sector aangeduid verantwoordelijk voor het onderwijs en de begeleiding aan deze leerlingen. Binnen passend onderwijs wordt gekozen om de sector aan te duiden als de instellingen voor het onderwijs aan en de begeleiding van leerlingen met een auditieve en/of communicatieve beperking. In de huidige overgangsfase worden beide aanduidingen gebruikt.

Medium onderwijssetting in het MBO, een houtskoolschets

Inhoud document

Een medium onderwijssetting waarbij een speciale groep met een specifieke cluster 2 hulpvraag in één opleiding in het MBO ondersteuning ontvangt, wordt in dit document niet verder uitgewerkt. Het bestaande format, onderwijsarrangement vanaf 12 jaar kan als onderlegger gebruikt worden en aangepast.

Er worden in de houtskoolschet beschrijvingen gegeven van de variant (medium onderwijssettingen B) waarbij deelnemers uit verschillende opleidingsrichtingen, met gelijke hulpvragen, gezamenlijk ondersteuning ontvangen vanuit cluster 2. Deze situaties zullen het meest voorkomen. Stapsgewijs worden componenten beschreven die belangrijk zijn binnen een medium onderwijssetting. Het is aan de instellingen MBO en de instellingen van cluster 2 hoe dit verder vorm te geven en uit te werken.

De volgende onderdelen komen achtereenvolgens aan bod:

1. Transitie van V(S)O naar MBO

Uitgebreid wordt ingegaan op de overstap van het VO of het VSO naar het MBO. De intake op het MBO is een belangrijk moment om vast te stellen welke begeleiding de deelnemer nodig heeft zowel vanuit de instelling MBO als vanuit de instelling van cluster 2 om de beroepsopleiding goed te doorlopen en met succes af te ronden.

2. Uitwerking onderwijsvoorziening inhoudelijk

Nader wordt ingegaan op de inhoudelijke componenten: Taal, Sociaal emotionele vaardigheden, Empowerment en de Beroepspraktijkvorming

3. Contract, voorwaarden en afspraken

Het ondersteunen van de deelnemer bij het succesvol doorlopen van de beroepsopleiding is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het MBO, de instelling cluster 2 maar ook van de deelnemer zelf. De instelling cluster 2 ziet de MBO instelling, de deelnemer en zijn ouders/verzorgers als partners. Het is van belang om verwachtingen van de inzet die gepleegd wordt door de betrokken partijen duidelijk voor het voetlicht te brengen en de voorwaarden en condities in afspraken en contracten weer te geven.

4. Addendum met recente ontwikkelingen in het MBO

Tot slot worden een aantal recente ontwikkelingen in het MBO geschetst.

In de bijlage is een voorbeeld opgenomen van een ondersteuningsplan.

1. Transitie van VSO/ VO naar MBO

Grote overgang VSO/VO naar het MBO

De overgang van een intensieve setting (VSO) naar een reguliere MBO is groot. Binnen het MBO is niet altijd specifieke kennis aanwezig over jongeren met een auditieve en/of communicatieve functiebeperking. Het gebouw is niet aangepast. Docenten hebben meestal weinig ervaring met cluster 2 gerelateerde vragen en ook studiegenoten hebben meestal geen weet van een auditieve en/of communicatieve beperkingen en de impact ervan. Het onderwijssysteem van het MBO is geheel anders georganiseerd en vraagt ook veel communicatieve vaardigheden. Competentiegericht onderwijs, langdurige stages (die de deelnemer zelf moet organiseren) en vaktaal die toegepast moet kunnen worden. De deelnemer krijgt er allemaal mee te maken in het MBO. Voorbereiden vanuit het V(S)O naar het MBO zal altijd ietwat marginaal zijn omdat het MBO zo heel anders is en werkt.

Verantwoordelijkheden en samenwerking

Met de invoering van de Wet passend onderwijs heeft het MBO zelf de verantwoordelijkheid voor het organiseren en vormgeven van het eigen ondersteuningsaanbod aan studenten met een beperking of chronische ziekte. De mbo-instelling moet met iedere student een onderwijsovereenkomst afsluiten. Hierin worden ook afspraken opgenomen over extra begeleiding en ondersteuning die de student nodig heeft om zijn opleiding succesvol te volgen. De mbo-instelling heeft de taak om deze extra ondersteuning te organiseren via de interne ondersteuningsstructuur en indien nodig samen te werken met andere partijen. Voor deelnemers met een auditieve en/of communicatieve beperking kan de mbo-instelling een beroep doen op ondersteuning door de instellingen voor auditief en communicatief beperkte leerlingen (voorheen cluster 2). De instelling cluster 2 heeft de verantwoordelijkheid om ook deelnemers in het MBO die tot de doelgroep van de instelling cluster 2 behoren, ondersteuning te bieden.³

Ondersteuning bij de intake en verlengde intake

De noodzakelijke ondersteuning van de instelling cluster 2 wordt gebaseerd op basis van de onderwijsbehoefte van de deelnemer en kan bestaan uit een licht of medium onderwijsarrangement. Door middel van trajectbegeleiding wordt, in overleg met de deelnemer en de mbo-instelling een advies over de noodzakelijke geachte ondersteuning opgesteld aan de Commissie van Onderzoek van de instelling cluster 2.

De Commissie van Onderzoek van de instelling cluster 2 bepaalt op basis van dit advies het onderwijsarrangement dat de deelnemer nodig heeft. In het geval de deelnemer al in het VSO of in het VO ondersteund werd door de instelling cluster 2, is het uitgangspunt een goede overdracht te bewerkstelligen en worden in overleg met de mbo-instelling afspraken gemaakt over de intake en verlengde intake.

³ Om te bepalen of de deelnemer tot de doelgroep van de instelling voor auditief en communicatief beperkte leerlingen gerekend wordt, zijn indicatiecriteria vastgesteld. Deze criteria gelden landelijk. Zie voor de indicatiecriteria op de website van Siméa, www.simea.nl In de brochure Van Vraag naar Ondersteuning (op de website van Siméa) vindt u meer algemene informatie over het proces van toelaten.

2. Medium onderwijssetting inhoudelijk

Inzet en verantwoordelijkheden

De inzet van de instelling cluster 2 kan bestaan uit directe en indirecte begeleiding. Directe begeleiding is gericht op de onderwijsbehoefte van de deelnemer en wordt geboden aan de individuele deelnemer of aan een groep(je) deelnemers met soortgelijke onderwijsbehoefte. Indirecte begeleiding is gericht op de ondersteuningsbehoefte van de docent en/of schoolsysteem. Hiermee wordt bijgedragen aan de deskundigheidsbevordering op de werkvloer en in het team, over de mogelijkheden en beperkingen van deelnemers met een auditieve of communicatieve beperking. De indirecte begeleiding is gelieerd aan de onderwijsbehoefte van de deelnemer(s).

De instelling cluster 2 heeft een ondersteuningsplicht aan de deelnemer! ⁴ De MBO-instelling heeft de verantwoordelijkheid om voor de deelnemer intern noodzakelijke aanpassingen en/of ondersteuning te regelen. De instelling cluster 2 ziet de instelling MBO als een partner om vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid de ondersteuning op de meest effectieve wijze te organiseren. Dit kan zijn in de vorm van een medium onderwijssetting. Het gaat hierbij om maatwerk. Welke activiteiten worden aangeboden, is afhankelijk van de onderwijsbehoefte van de deelnemer(s) en de vraagstelling en mogelijkheden van de MBO instelling.

Activiteiten binnen een medium onderwijssetting

De volgende activiteiten kunnen worden aangeboden in een medium onderwijssetting, waarin meerdere deelnemers met gelijksoortige onderwijsbehoefte geclusterd ondersteuning ontvangen.

t.b.v. de deelnemer

- Waar nodig specialistisch taalonderwijs of in het MBO specifieke interventies gericht op taalontwikkeling cluster 2
- Waar nodig specialistisch leesonderwijs of in het MBO specifieke interventies gericht op lezen cluster 2
- De communicatie en instructie toegankelijk maken voor deelnemers cluster 2
- Logopedische ondersteuning.
- Individuele begeleiding binnen de reguliere klas
- Inzetten van pre-teaching en re-teaching individueel of groepsgericht
- Audiologische ondersteuning (gebruik soloapparatuur).
- Visuele ondersteuning van het leerprogramma.
- Maken van een taalanalyse en de modaliteit van informatie verwerken testen.
- Ondersteuning op de sociaal emotionele ontwikkeling in relatie tot de communicatieve redzaamheid (handicapverwerking).

⁴ De instellingen bieden ook scholing en cursussen aan voor docenten, zorgcoördinatoren e.a.. Op verzoek kan ook een scholingsaanbod voor een mbo-instelling worden ontwikkeld. Neem voor de mogelijkheden contact op met de instelling in de eigen regio. Op de website van Siméa staan de aanmeldpunten aangegeven waarmee u de instelling kunt bereiken.

Medium onderwijssetting in het MBO, een houtskoolschets

- Ondersteuning in de stage (afhankelijk van de afspraken met het MBO, begeleiden op de cluster 2 behoeften).
- Ondersteuning bij het realiseren van het niveau van de vereiste referentiekaders (Nederlands, Engels en Rekenen).

t.b.v. docent

- Adviseren bij het schrijven van het ontwikkelingsperspectief met name rond belemmerende factoren cluster 2 gerelateerd.
- Advisering rond didactisch en pedagogisch klimaat dat communicatie en taalontwikkeling stimuleert.
- Samenwerken met de docent in de rol van co-teacher om didactische en pedagogische vaardigheden in relatie tot cluster 2 te vergroten.

t.b.v. de school

- Scholing en voorlichtingen verzorgen voor docenten.
- Visuele ondersteuning van het leerprogramma.
- Ondersteuning docenten op expertise cluster 2.
- Adviseren en aanpassingen realiseren in het protocol toetsing examens (taal) in het MBO voor auditief en communicatief beperkte deelnemer.
- Ondersteuning op taalcurriculum en taalbeleid
- Multidisciplinaire expertise.
- Er is een mogelijkheid gebruik te maken van een tolk (De leerling die van een tolk gebarentaal of van een schrijftolk gebruik maakt, vraagt deze voorziening aan bij het UWV. Het UWV kent voor alsnog deze voorziening toe, financiering door het ministerie van OCW)

Deskundigheid van de medewerker cluster 2:

- De medewerker cluster 2 beschikt over de kennis en competenties noodzakelijk om de deelnemer in het MBO te kunnen ondersteunen en de medewerkers van de mbo-instelling te adviseren. Indien aan de orde kan de medewerker cluster 2 een beroep doen op zijn collega's binnen een multidisciplinair team.
- De medewerker cluster 2 beschikt over kennis van de reguliere en speciale methodes en sluit daar in de ondersteuning bij aan.
- Daarnaast heeft de medewerker cluster 2 specifieke aan de doelgroep gerelateerde kennis en vaardigheden (bv vaardigheid in gebarentaal, arbeidstoeleiding etc.).
- De medewerker cluster 2 heeft kennis over en ervaring in omgaan met eigentijdse en op interactie gerichte communicatiemiddelen (bv. digiborden, en andere vormen van digitale communicatie die ondersteunend zijn voor dove/slechthorende en deelnemers met een Taalontwikkelingsstoornis.
- De medewerker cluster 2 heeft kennis over en ervaring in vormen van pre-teaching, re-teaching, team-teaching en co-teaching.
- Indien aan de orde kan de medewerker cluster 2 een beroep doen op zijn collega's binnen een multidisciplinair team zoals een logopedist, orthopedagoog, psycholoog linguïst (de omvang van de inzetbaarheid van deze disciplines is afhankelijk van het onderwijsarrangement dat de deelnemer heeft toegekend gekregen)

Component Taal

Binnen een medium onderwijssetting kan een programma worden ingezet gericht op de component Taal (Referentieniveaus taal, voor het onderdeel **mondelijke taalvaardigheid; gesprekken, luisteren en spreken**).

Bij aanvang van de studie wordt een nulmeting gedaan bij de deelnemers. Het gewenste referentieniveau van de opleiding is bekend evenals het niveau waar de deelnemer op functioneert. Vanuit de communicatieve beperking (cluster 2 problematiek) van de deelnemer is bekend waarom deze deelnemer bepaalde vaardigheden niet beheerst.

De cluster 2 medewerker en de docent (eventueel zorgcoördinator) maken een groepsplan. De cluster 2 medewerker, de docent (eventueel zorgcoördinator) en de deelnemer maken een individueel handelingsplan. Hierbij kan gebruikt gemaakt worden van de **Tool** die hiervoor door de instellingen is ontwikkeld: **Leerlijn communicatieve vaardigheden**. De leerlijn is gericht op het ontwikkelen van communicatieve functies en vaardigheden. De doelen uit de leerlijn kunnen gekoppeld worden aan de referentieniveaus. Ook wordt er gekeken naar prioriteit en mogelijke dispensatie met behulp van de **Tool: Protocol toetsen en examens in het MBO**.

Component empowerment: sociaal emotioneel en empowerment

In het regulier onderwijs kan de deelnemer extra geconfronteerd worden met zijn/haar beperking. Confronterend is ook dat de deelnemer vaak de enige in de groep is die een beperking heeft. Het kan gevoelens van onzekerheid en (faal)angst geven. Te vaak komt het voor dat de deelnemer niet kan duiden welke hulpvraag hij/zij heeft en niet kan aangeven welke aanpassingen nodig zijn om succesvol de opleiding te kunnen doorlopen en te kunnen afronden. Aan bewustwording en zelfreflectie dient prioriteit te worden gesteld. Het onder ogen zien van grenzen en mogelijkheden is een bewustwordingsproces dat in deze leeftijdsfase thuis hoort. De medewerker van de cluster 2 instelling heeft ruime kennis van de handicap en handicapverwerking om dit proces positief te kunnen begeleiden.

Het is mogelijk om ondersteuning op het sociaal emotionele vlak ook in een medium onderwijssetting aan te bieden, eventueel gecombineerd met individuele ondersteuning. De deelnemers kunnen hierdoor ervaringen delen en gesteund worden door het feit dat andere deelnemers in het MBO op gelijksoortige problemen stuiten. Binnen de instelling cluster 2 is kennis en ervaring met een **Empowerment training: 'Zicht op mezelf'**.

Component Beroepspraktijkvorming (BPV)

Wanneer de praktijkbegeleider niet op de hoogte is van de gevolgen van de beperking voor de student, dan is de kans groot dat er problemen ontstaan op de stage-werkvloer. De negatieve ervaringen van de student worden meegenomen naar de volgende stageplek. Problemen tijdens de stage, waardoor de student zijn studie niet kan afronden met een Proeve van bekwaamheid, komen helaas regelmatig voor.

In het volgende overzicht worden aandachtspunten aangereikt die gebruikt kunnen worden bij stages. Het streven is om bij de ondersteuning zo dicht mogelijk bij het reguliere aanbod te blijven. De ondersteuning is maatwerk, is veelzijdig en kan in vele vormen geboden worden. De medewerker van

de instelling cluster 2 brengt uitgebreide kennis van de beperking en/of de stoornis in, waardoor gerichte ondersteuning mogelijk wordt. Waar nodig wordt gebruik gemaakt van bestaande protocollen die binnen de sector auditief/communicatief zijn ontwikkeld. Binnen een medium onderwijssetting kunnen de activiteiten meer of minder aan bod komen.

Overzicht: Ondersteuning binnen de component Beroepspraktijkvorming in het MBO/de opleiding/het stage bedrijf

Door het MBO

1. Voorwaarden
 - Zorg voor afstemming met de medewerker van de cluster 2 instelling
 - Zorg voor afstemming met en houdt rekening met de beperking van de deelnemer in relatie tot de stageplek
 - Bewaken van het traject door één persoon
2. Coachingstraject
 - Voeren van individuele gesprekken over de inhoud van de stage
 - Verwachtingen bijstellen indien daartoe aanleiding is
 - Aandacht voor de eigen ideeën en oplossingen tijdens de stage door de deelnemer (hoe dealt hij met zijn beperkingen)
3. Ondersteuning bij perspectiefontwikkeling
 - Aandacht voor specifieke werkzaamheden, steun bieden bij het maken van keuzen; de deelnemer leren de regie te nemen
 - Aandacht voor de werktijden, evaluatie en contacten op de werkvloer
 - Zicht hebben op de ontwikkeling; de deelnemer serieus nemen

Door de deelnemer

1. Ontwikkelen van zelfkennis
 - Is zich bewust van zijn kwaliteiten en heeft inzicht op zijn beperking
 - Kan overleggen met de medewerker van de cluster 2 instelling en de stagebegeleider
 - Heeft overzicht over het geheel;
2. Planning en organisatie
 - Heeft zicht op de kwalificatie-eisen
 - Laat zich coachen door de medewerker van de cluster 2 instelling (omtrent de handicap)
 - Laat zich coachen op de werkvloer door de stagebegeleider (omtrent de inhoud)
 - Is in staat verslaglegging op tijd in te leveren

Door de medewerker van de instelling auditief/communicatief beperkte leerlingen:

1. Zicht krijgen op de ondersteuningsvraag m.b.t. de BPV van de school
 - Ondersteuningsrelatie (praktijkdocent- medewerker van de cluster 2 instelling) in beeld brengen
 - Ondersteuningsvraag verder toepassen op de praktijk
 - Ondersteuningsvorm vastleggen (bijv. praktische vaardigheden op school voorbereiden; uitvoering op de werkvloer samen met de medewerker van de cluster 2 instelling)
 - Ondersteuningsstructuur van de praktijk afstemmen met de problematiek/beperking van de student
2. Ondersteuningstraject uitvoeren
3. Brug naar het vervolg zijn (bijv. verlenging van de ondersteuning door de medewerker van de instelling of overdracht naar de praktijkbegeleider)

Medium onderwijssetting in het MBO, een houtskoolschets

3. Contract, voorwaarden en afspraken

Het organiseren van een medium onderwijssetting dient bekrachtigd te worden in een contract waarin voorwaarden en afspraken staan die door beide partijen ondertekend worden.

In het contract staan afspraken over:

- Voorwaarden, materialen, locatie en hoeveel deelnemers
- Invulling medium onderwijssetting vanuit dienstverlening en of instelling cluster 2
- Inzet zorggelden MBO
- Aanbod scholing vanuit cluster 2
- Wanneer de medium onderwijssetting eindigt

Het medium onderwijsarrangement van de deelnemer kan als volgt eindigen:

Uitstroom uit medium onderwijsarrangement naar licht onderwijsarrangement

De deelnemer heeft aantoonbaar geprofiteerd van de intensiteit van de ondersteuning in het medium onderwijsarrangement. De begeleiding heeft geresulteerd in het kunnen volgen van het onderwijsaanbod in een reguliere setting. Ondersteuning op het gebied van de communicatieve redzaamheid is nog in lichte vorm nodig.

Uitstroom uit medium onderwijsarrangement

De deelnemer ontwikkelt zich volgens het opgestelde ontwikkelingsperspectief. De doelen in de begeleiding zijn behaald. De reguliere MBO instelling is in staat de benodigde ondersteuning te bieden. De ondersteuning van cluster 2 is niet meer nodig.

4. Addendum

Steeds meer leerlingen met een cluster 2 achtergrond volgen een opleiding in het MBO. Deze leerlingen lopen helaas tegen barrières aan door veranderende wet- en regelgeving. Invoering van de referentiekaders, entreetoetsen, bindend studieadvies en de intrede van de cascadefinanciering. Het is belangrijk om aandacht te besteden aan een goede match tussen V(S)O en MBO en hierover onderling goed af te stemmen. Het VSO is verplicht schoolverlaters gedurende 2 jaar te volgen en de leerlingen zo goed mogelijk voor te bereiden op het vervolgonderwijs. Het MBO werkt aan het verkorten van MBO-leerroutes zodat studenten zoveel mogelijk aan het begin direct op het juiste niveau en in de juiste leerweg worden ingeschreven. Het doel is de studenten een zo efficiënt mogelijke leerroute te bieden. Wat betekenen al deze nieuwe ontwikkelingen en hoe zien ze eruit?

Invoering Referentiekaders en centrale examinering

De commissie Meijerink heeft in 2008 referentieniveaus voor taal en rekenen geformuleerd. Het gaat hier om beschrijvingen van wat leerlingen binnen deze vakgebieden op bepaalde momenten in de schoolloopbaan moeten kennen en kunnen. Met de wetgeving voor de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen is het fundament gelegd voor een structurele verhoging van de beheersing van de basisvaardigheden van leerlingen in het PO, het SO, het VO en het MBO. Dankzij de referentieniveaus is voor elke onderwijssector duidelijk en uniform beschreven wat leerlingen moeten beheersen op het gebied van de Nederlandse taal en rekenen.

Stand van zaken invoering referentieniveaus in VO en MBO

Voor het VMBO en de MBO-niveaus 1 t/m 3 is het referentieniveau 2F vastgesteld, voor MBO-4 en HAVO/VWO het referentieniveau 3F (VWO taal: 4F). In het VO worden de vereiste referentieniveaus getoetst bij het eindexamen Nederlands en met een centrale rekentoets. In het MBO worden centrale examens voor Nederlandse taal en rekenen ingevoerd (voor MBO-4 en vanaf 2014-2015 voor MBO-2 en -3). Het invoeringsjaar van centrale examinering Nederlandse taal voor MBO-4 wordt 2014-2015, het invoeringsjaar voor MBO-2 en -3 wordt 2015-2016. Tot die tijd maakt het examen Nederlandse taal geen deel uit van de slaag-/zakregeling.

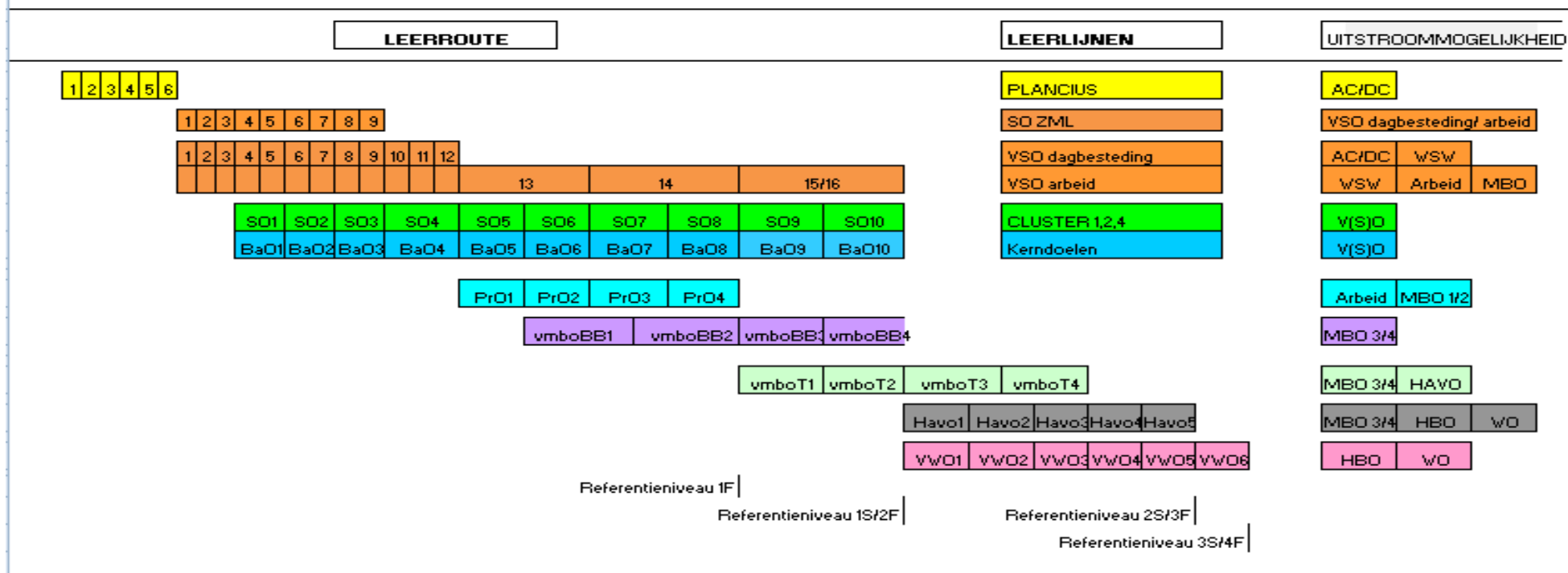
In het MBO wordt rekenen gefaseerd ingevoerd. Het invoeringsjaar van centrale examinering rekenen voor MBO-4 wordt 2015-2016, voor MBO-2 en -3 wordt dit 2016-2017. Tot die tijd maakt het examen rekenen geen deel uit van de slaag-/zakregeling. Net zoals in het VO worden de resultaten op de MBO-examens taal en rekenen vanaf 2013-2014 toegevoegd aan de resultatenlijst bij het MBO-diploma. (zie ook het "dakpanmodel" referentieniveaus in schema)

DAKPANMODEL 2013

model gebaseerd op de gewenste situatie:

- eind basisschool voldoet 65% aan referentieniveau 1S (nu nog 50%)

- eind basisschool voldoet 85% aan referentieniveau 1F (nu nog 75%)

- N.B.
- Dit schema verwijst naar (vaardigheids)niveaus op de leerlijn, **niet** naar leerjaren.
 - Een niveau op een leerlijn komt overeen met het vaardigheidsniveau dat door 75% van de leerlingen gehaald wordt (voldoende standaard).

Plancius = Leerlijnen voor kinderen met een IQ < 35

AC/DC = Activiteitscentrum / Dagcentrum (uitstroombestemming = dagbesteding)

SW = Sociale Werkvoorziening

Entree-opleiding

Anders dan bij de overige MBO-niveaus is bij de entreeopleiding sprake van een drempelloze instroom. Bij de start van de entreeopleiding hebben leerlingen soms grote taal- en rekenachterstanden. De in de (eenjarige) entreeopleiding geleverde onderwijsinspanningen kunnen deze achterstanden niet altijd opheffen. Het is daarom de bedoeling dat de taal- en rekeneisen in de entreeopleiding als volgt worden uitgewerkt:

- Van scholen en leerlingen wordt onverkort gevraagd onderwijsinspanningen te leveren gericht op het behalen van referentieniveau 2F;
- Op de resultatenlijst bij het diploma van de entreeopleiding worden de behaalde resultaten van zowel de beroepsgerichte als de taal- en rekenexamens vermeld. Voor de beroepsgerichte examens moet een voldoende zijn behaald. Bij de resultaten voor taal en rekenen wordt aangegeven welke vooruitgang de leerlingen hebben geboekt ten opzichte van 2F;
- Het diploma van de entreeopleiding geeft alleen toegang tot een MBO-2 opleiding wanneer voor taal en rekenen voldoende resultaten zijn behaald (gelijkwaardig aan de vereiste resultaten voor taal en rekenen bij het VMBO-BB diploma).

Studieadvies

Een negatief bindend studieadvies dat leidt tot ontbinding van de onderwijsovereenkomst vindt plaats in een situatie waarin de student geen studievordering laat zien. Het gaat hier om een gebrek aan vorderingen over de gehele linie en niet om vorderingen op één onderdeel of vak. Het studieadvies moet uiterlijk binnen 4 maanden gegeven worden. Het negatieve (en dus) bindende advies moet op papier staan en met redenen omkleed zijn. Er kan een andere leerweg geadviseerd worden, maar ook een andere entree-opleiding binnen de instelling of daarbuiten.

Voor de entree-opleidingen gelden de volgende uitgangspunten:

De nominale studieduur van de entree-opleiding is 1 jaar. In het 2^e jaar is er geen volledige bekostiging. Voor het derde jaar is geen bekostiging. Zie voor verdere informatie: "Entree-opleidingen en het bindend studieadvies van de MBO-raad".

Leerplicht en kwalificatieplicht

Leerlingen zijn tot het eind van het schooljaar waarin zij 16 jaar zijn geworden leerplichtig. Daarna zijn ze kwalificatie plichtig tot de dag dat ze hun startkwalificatie (MBO 2-opleiding) hebben gehaald of 18 jaar zijn geworden. De kwalificatieplicht is geregeld in de leerplichtwet.

Na 18 jaar hebben studenten minimaal kwalificatieplicht tot 23 of 27 jaar en ze krijgen dan geen uitkering. Ze kunnen wel een studiebeurs aanvragen. De gemeente moet studenten een uitkering geven als ze 2 jaar ingeschreven zijn als werkzoekende. Er geldt een scholingsplicht voor jongeren tot 27 jaar die geen startkwalificatie hebben. Het is belangrijk dat leerlingen en ouders goed op de hoogte zijn van deze veranderingen in de wet en regelgeving.

Leerlingen die niet voldoen aan de taal- en rekeneis van referentieniveau 2F kunnen baat hebben bij branchediploma's of bij werktrajecten zoals werkschool of initiatieven van leerwerkloketten. Dit is per gemeente anders georganiseerd.

Cascade financiering

De ontwikkelingen in het MBO zijn erop gericht de opleidingsroute in het MBO doelmatiger in te richten en daarmee meer competitief met het voortgezet onderwijs te maken. De maximale duur van opleidingen wordt ingeperkt en de urennormen aangescherpt. Het verkorten en intensiveren van de opleidingen moet ertoe leiden dat studenten sneller tot het diploma worden gebracht. In het eerste jaar krijgen de studenten meer onderwijstijd. In samenhang daarmee is de cascade in de bekostiging opgenomen. Instellingen die goed presteren op intensiveren en verkorten van leerwegen, ontvangen een relatief groter deel van het macrobudget. Op de bekostiging van vierjarige opleidingen is de cascade als volgt in te delen:

1e jaar: 1,2; 2e jaar: 1; 3e jaar: 1; 4e jaar: 1; 5e jaar: 0,5; 6e jaar: 0,5; 7e en volgende jaren: 0

Dit betekent dat het voor de MBO-instelling financieel ongunstig is als studenten langer over hun studie doen omdat zij voor deze studenten minder of geen budget ontvangen. De MBO instellingen worden geacht de komende jaren toe te werken naar de nieuwe inrichting en bekostigingssystematiek. Met ingang van 2015 start voor een periode van vier jaar een overgangsbekostiging.

Voor een verdere uitleg over de cascade bekostiging binnen het MBO. <http://www.mbo15.nl/node/328>

Financiering voor deelnemers met een beperking (voorheen LGF) in het MBO met invoering van Passend Onderwijs.

Van 1 augustus 2014 tot 1 januari 2015 krijgt de MBO instelling het gemiddelde bedrag van het reguliere deel MBO van de LGF over de jaren 2011-2012, 2012-2013 en 2013-2014, naar rato van 5 maanden. Vanaf 1 januari 2015 worden de LGF-middelen toegevoegd aan het gehandicaptenbudget van de MBO-instelling. Het gehandicaptenbudget is onderdeel van de lumpsum. De MBO-instelling is binnen passend onderwijs zelf verantwoordelijk voor de inzet van de middelen en de wijze waarop de ondersteuning wordt georganiseerd. Deze financiering systematiek geldt voor alle deelnemers met een beperking. De middelen van de deelnemers met een cluster 2 indicatie die in de jaren voor de invoering van passend onderwijs werden toegekend aan de MBO-instelling zijn ook toegevoegd aan het gehandicaptenbudget.

Voor de ondersteuning aan de deelnemer met een auditieve en/of communicatieve beperking die tot de doelgroep van de instellingen cluster 2 gerekend wordt, kan de MBO-instelling een beroep doen op de instelling cluster 2.

Het MBO en Passend Onderwijs

De wet Passend Onderwijs MBO leidt tot de volgende maatregelen:

- Zorgplicht voor alle onderwijsinstellingen in het MBO, conform de 'Wet Gelijke Behandeling op grond van handicap of chronische ziekte'.
- Vereenvoudiging van de financiering en vermindering van de bureaucratie die voortkwam uit de Wet Leerling Gebonden Financiering
- Professionalisering en deskundigheidsbevordering van het onderwijspersoneel, zodat het zelf specialistische ondersteuning kan bieden.
- Verplichte samenwerking tussen het onderwijs, de gemeente en de jeugdketen.
- Medezeggenschap van ouders en studenten bij de invulling van begeleiding en ondersteuning.
- Het definiëren van het onderwijszorgprofiel en de basiszorg.
- Onderwijsvereenkomst opstellen; hierin wordt opgenomen welke extra ondersteuning en begeleiding de student krijgt.

Medium onderwijssetting in het MBO, een houtskoolschets

Het indiceren en arrangeren van extra ondersteuning en begeleiding zal per MBO instelling anders georganiseerd zijn. Het is belangrijk om de extra ondersteuning transparant te maken. Een voorbeeld van een MBO Ondersteuningsplan Passend Onderwijs is opgenomen in de bijlage.

BIJLAGE VOORBEELD ONDERSTEUNINGSPLAN PASSEND ONDERWIJS

A. Persoonsgegevens

B. Aandachtsgebieden Fysiek / cognitief / soc. maatschappelijk / soc. emotioneel / visueel / auditief / spraak-taal / taal en rekenen

Ondersteuningsgebied	Ondersteuningsvraag	Acties	Actoren
Individuele aandacht			
Verzorging			
Didactische ondersteuning			

Didactische materialen			
Fysieke omgeving			
Specialistische expertise			

C. Ondersteuningsmatrix studiejaar

Arrangement	Inzet begeleiders	Typen activiteiten
<ul style="list-style-type: none"> ○ Licht (0,5) ○ Midden (1,0) ○ Intensief (1,5) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ LB ○ ZOCO ○ BPV-begeleider ○ LEC-begeleider ○ Extern specialist 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Loopbaanbegeleiding ○ Voorbereidende activiteiten ○ Training ○ Voorlichting ○ Docentondersteuning ○ BPV-ondersteuning ○ Groepsondersteuning ○ Aanpassingen ○ Professionalisering

Criteria	Inzet uren
<ul style="list-style-type: none"> ○ Onderwijsbelemmering ○ Urgentie ○ Kortlopende ondersteuning ○ Langlopende ondersteuning ○ Externe expertise 	<p>Actor uren</p> <p>Actor uren</p> <p>Actor uren</p>
	Totaal uur

D. Aanhangsel Onderwijsovereenkomst

Partijen verklaren zich akkoord met bovenstaand ondersteuningsplan als onderdeel van de onderwijsovereenkomst, voor de daarin aangegeven duur van de ondersteuningsactiviteiten, of zolang er aanleiding is de ondersteuning aan te bieden. Bij tussentijdse wijzigingen wordt het ondersteuningsplan, alsook dit deel van de overeenkomst, geactualiseerd.

Naam student / ouders

Handtekening

Naam hoofd LEC

Handtekening

Naam opleidingsmanager

Handtekening